

Marianna Dobrosz

Biologia

Plan wynikowy

Wymagania na ocenę					
Numer i temat lekcji	dopuszczającą	dostateczną	dobrą	bardzo dobrą	celującą
Uczeń:					
Dział 1. Genetyka					
1. DNA – nośnik informacji genetycznej (1.1)	<ul style="list-style-type: none"> - podaje miejsce występowania DNA w komórce. 	<ul style="list-style-type: none"> - określa rolę DNA jako nośnika informacji genetycznej. 	<ul style="list-style-type: none"> - podaje pełną nazwę DNA i określa jego wielkość; - wyjaśnia pojęcie genu. 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia związek między DNA a cechami organizmu. 	<ul style="list-style-type: none"> - przeprowadza izolację kwasu DNA z materiału roślinnego (truskawka, kiwi, pomidor).
2. Struktura DNA (1.2)	<ul style="list-style-type: none"> - określa kształt cząsteczki DNA i wymienia elementy, z których się składa. 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia strukturę podwójnej helisy DNA; - omawia budowę nukleotydu; - określa, na czym polega replikacja DNA. 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, na czym polega komplementarność nici DNA; - opisuje budowę chromosomu (chromatydy, centromer); - rozróżnia autosomy i chromosomy płci, komórki haploidalne i diploidalne. 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, co to jest kod genetyczny i jak w oparciu o kod genetyczny powstają białka; - omawia przebieg i znaczenie replikacji DNA. 	<ul style="list-style-type: none"> - zapisuje za pomocą symboli (ACGT) sekwencje nukleotydów na komplementarnej nici DNA.
3. Mitoza i mejoza (1.3)	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia mitozę i mejozę jako procesy podziału komórek; - określa znaczenie podziałów komórkowych w życiu organizmów. 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia na podstawie schematu przebieg mitozy; - podaje przykłady komórek, które dzielą się mitotycznie. 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia na podstawie schematu przebieg mejozy; - wskazuje podobieństwa i różnice między mitozą i mejozą. 	<ul style="list-style-type: none"> - uzasadnia, że mejoza prowadzi do zmienności materiału genetycznego w komórkach potomnych. 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, dlaczego wytwarzanie różnicowanych genetycznie gamet jest korzystne w kontekście rozmnażania.
4. Dziedziczenie cech (1.4)	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, co to jest genotyp, fenotyp, allel; - określa istnienie alleli dominujących i recesywnych. 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, co znaczą pojęcia: homozygota dominująca, homozygota recesywna i heterozygota; - zapisuje genotypy za pomocą symboli literowych. 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia mechanizm dziedziczenia cech jednogennowych; - przedstawia zapis krzyżówki genetycznej; genotypy rodziców, ich gamety i możliwe genotypy potomstwa. 	<ul style="list-style-type: none"> - zapisuje i rozwiązuje krzyżówki genetyczne dotyczące dziedziczenia wybranych cech; - wyjaśnia na przykładach, na czym polega dziedziczenie wielogenowe. 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia badania prowadzone przez Grzegorza Mendla; - omawia na przykładzie zjawisko niepełnej dominacji genów.
5. Dziedziczenie grup krwi i płci (1.5)	<ul style="list-style-type: none"> - określa zestawy chromosomów płci charakterystyczne dla kobiety i mężczyzny; - wyjaśnia, co to znaczy, że cechy są sprzężone z płcią. 	<ul style="list-style-type: none"> - określa allele genu warunkującego grupę krwi u ludzi; - zapisuje za pomocą symboli genotypy osób o poszczególnych grupach krwi; - przedstawia dziedziczenie płci u człowieka. 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia mechanizm dziedziczenia grup krwi układu ABO i Rh; - określa przyczyny i objawy hemofilii i daltonizmu. 	<ul style="list-style-type: none"> - ustala grupy krwi dzieci na podstawie grup krwi ich rodziców; - zapisuje i rozwiązuje krzyżówki genetyczne dotyczące dziedziczenia hemofilii i daltonizmu. 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia choroby sprzężone z płcią inne niż hemofilia i daltonizm; - uzasadnia, dlaczego mężczyźni częściej chorują na choroby sprzężone z płcią.

6. Mutacje genetyczne (1.6)	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, co to są mutacje; - określa przyczyny występowania mutacji. 	<ul style="list-style-type: none"> - podaje przykłady czynników mutagennych; - wymienia choroby genetyczne człowieka warunkowane mutacjami (mukowiscydoza, fenylketonuria, zespół Downa). 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, na czym polegają mutacje punktowe i chromosomowe; - przedstawia mechanizm dziedziczenia chorób genetycznych. 	<ul style="list-style-type: none"> - opisuje działania wybranych czynników mutagennych; - omawia przyczyny i skutki fenylketonurii, mukowiscydozy i zespołu Downa. 	<ul style="list-style-type: none"> - analizuje przyczyny i skutki anemii sierpowatej; - przedstawia informacje na temat innych chorób człowieka wywołanych mutacjami chromosomowymi.
7. Cykl komórkowy i nowotwory (1.7)	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, co to jest cykl komórkowy; - wymienia fazy cyklu komórkowego. 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia procesy zachodzące w poszczególnych fazach cyklu komórkowego; - określa, czym jest nowotwór i w jaki sposób się rozwija. 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, że zaburzenia cyklu komórkowego mogą skutkować rozwojem chorób nowotworowych; - omawia czynniki sprzyjające rozwojowi nowotworów. 	<ul style="list-style-type: none"> - uzasadnia, że nowotwory są skutkiem mutacji; - wyjaśnia, jakie działania można podjąć, aby chronić się przed chorobami nowotworowymi. 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia źródła i rolę antyoksydantów; - podaje przykłady badań przesiewowych prowadzonych w celu wczesnego wykrycia chorób nowotworowych.
8. Powtórzenie wiadomości z działu 1. (Podsumowanie działu 1)	Wiadomości i umiejętności z lekcji 1-7.				
Dział 2. Ewolucja życia					
9. Ewolucja i jej dowody (2.1)	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, na czym polega ewolucja organizmów; - klasyfikuje dowody ewolucji na bezpośrednie i pośrednie. 	<ul style="list-style-type: none"> - podaje przykłady bezpośrednich dowodów na istnienie ewolucji; - wyjaśnia, jak powstały skamieniałości i podaje ich przykłady. 	<ul style="list-style-type: none"> - uzasadnia, że ogniwa pośrednie i żywe skamieniałości są ważnym dowodem ewolucji; - przedstawia główne etapy ewolucji organizmów. 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia pośrednie dowody ewolucji; - wyjaśnia na przykładach, co to są narzędzia homologiczne i ocenia ich rolę jako dowodów ewolucji. 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia ważne wydarzenia w dziejach Ziemi, które miały wpływ na przebieg ewolucji organizmów.
10. Dobór naturalny i dobór sztuczny (2.2)	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, co to jest dobór naturalny; - podaje, że dobór naturalny jest czynnikiem ewolucji. 	<ul style="list-style-type: none"> - określa zasady działania doboru naturalnego; - podaje przykłady cech organizmów powstałych w wyniku doboru naturalnego. 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia na przykładach działanie doboru naturalnego; - podaje przykłady ras i odmian organizmów uzyskanych w wyniku doboru sztucznego. 	<ul style="list-style-type: none"> - porównuje działanie doboru naturalnego i doboru sztucznego; - uzasadnia rolę doboru naturalnego w powstawaniu nowych gatunków. 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, jak powstała teoria doboru naturalnego Karola Darwina; - omawia na przykładach działanie doboru płciowego.
11. Ewolucja człowieka (2.3)	<ul style="list-style-type: none"> - podaje systematykę człowieka oraz jego pełną nazwę gatunkową; - wyjaśnia, że człowiek jest blisko spokrewniony z małpami człekokształtnymi. 	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje podobieństwa i różnice między człowiekiem a małpami człekokształtnymi; - podaje przykłady wymarłych przodków człowieka (australopitek, człowiek wyprostowany i neandertalczyk). 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia swoiste cechy ludzkie; - wyjaśnia przyczyny przejścia zwierząt naczelnych na dwunożny chód; - przedstawia przebieg ewolucji człowieka. 	<ul style="list-style-type: none"> - opisuje zmiany, jakie zaszły podczas ewolucji u wymarłych przodków człowieka; - wyjaśnia, jakie znaczenie dla sukcesu ewolucyjnego człowieka rozumnego miał silny rozwój mózgu. 	<ul style="list-style-type: none"> - opisuje i porównuje różne formy wymarłych człowiekowatych.
12. Powtórzenie wiadomości z działu 2. (Podsumowanie działu 2)	Wiadomości i umiejętności z lekcji 9-11.				

Wymagania na ocenę					
Numer i temat lekcji	dopuszczająca	dostateczną	dobrą	bardzo dobrą	celującą
Dział 3. Ekologia					
13. Ekosystem (3.1)	<ul style="list-style-type: none"> - określa, czym zajmuje się ekologia; - wymienia ekosystem jako podstawowe pojęcie w ekologii. 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia poziomy organizacji przyrody, które badają ekolodzy; - wyjaśnia, co to jest ekosystem i podaje przykłady ekosystemów. 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, czym są: bioma, biocenoza, biotop, populacja; - omawia żyłwione i nieożyłwione elementy ekosystemu. 	<ul style="list-style-type: none"> - analizuje zależności między biocenozą i biotopem; - omawia na przykładach różnice między ekosystemem naturalnym i sztucznym. 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, na czym polega sukcesja pierwotna i wtórna, i omawia ich przebieg.
14. Oddziaływania między organizmami w biocenozie. Konkurencja i pasażytnictwo (3.2)	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia rodzaje oddziaływań między organizmami w biocenozie; - określa, co to jest konkurencja i pasażytnictwo. 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia zasoby środowiska, o które mogą konkurować osobniki jednego gatunku oraz różnych gatunków; - podaje przykłady pasażytnictwa zewnętrznego i wewnętrznego. 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia skutki konkurencji wewnętrznej i zewnętrznej; - wyjaśnia, na czym polega oddziaływanie pasażytnictwa na żywiciela. 	<ul style="list-style-type: none"> - uzasadnia, w jaki sposób konkurencja wpływa na siedliska organizmów; - opisuje przystosowania wybranych gatunków zwierząt do pasażytnictwa trybu życia. 	<ul style="list-style-type: none"> - porównuje konkurencję i pasażytnictwo; - omawia na przykładach pasażytnictwo łęgowe.
15. Roślinożerność i drapieżnictwo (3.3)	<ul style="list-style-type: none"> - określa, co to jest drapieżnictwo i roślinożerność; - podaje przykłady drapieżników i ich ofiar oraz roślinożerców. 	<ul style="list-style-type: none"> - podaje przykłady przystosowań zwierząt do roślinożerności oraz do drapieżnictwa; - omawia mechanizmy obronne roślin przeciwko roślinożercom. 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia przystosowania zwierząt do odżywiania się pokarmem roślinnym na przykładzie przeżuwaczy; - przedstawia cechy ptaków drapieżnych, które umożliwiają im chwytanie i uśmiercanie ofiary. 	<ul style="list-style-type: none"> - uzasadnia, że drapieżnictwo jest ważnym czynnikiem regulującym liczebność populacji; - charakteryzuje sposoby obrony ofiar przed drapieżnikami. 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia inne rodzaje oddziaływań antagonistycznych.
16. Przykłady oddziaływań nieantagonistycznych (3.4)	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, na czym polega neutralizm; - wymienia rodzaje oddziaływań nieantagonistycznych (mutualizm, protokooperacja i komensalizm). 	<ul style="list-style-type: none"> - podaje przykłady gatunków neutralnych; - wyjaśnia, na czym polega mutualizm i komensalizm. 	<ul style="list-style-type: none"> - rozróżnia mutualizm obligatoryjny (symbiozę) i fakultatywny (protokooperację); - podaje przykłady poszczególnych rodzajów oddziaływań nieantagonistycznych. 	<ul style="list-style-type: none"> - analizuje przykłady oddziaływań nieantagonistycznych pod kątem korzyści dla obu organizmów. 	<ul style="list-style-type: none"> - porównuje oddziaływania nieantagonistyczne.
17. Zależności pokarmowe w ekosystemie (3.5)	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, co to jest łańcuch pokarmowy i sieć pokarmowa; - wymienia poziomy troficzne łańcuchów pokarmowych. 	<ul style="list-style-type: none"> - zapisuje przykłady łańcuchów pokarmowych wybranego ekosystemu lądowego; - wskazuje producentów i konsumentów kolejnych rzędów w łańcuchach pokarmowych. 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia różnice w sposobie odżywiania producentów i konsumentów; - wyjaśnia, co to są destrukcje, i podaje ich przykłady. 	<ul style="list-style-type: none"> - analizuje sieci zależności pokarmowych w ekosystemie leśnym; - wskazuje różnicę między łańcuchem pokarmowym a siecią pokarmową. 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia na przykładach łańcuchy detrytusowe i porównuje je z łańcuchami spasaniami.

18. Obieg materii i przepływ energii (3.6)	- przedstawia strukturę troficzną ekosystemu.	- wyjaśnia, na czym polega krążenie materii w ekosystemie; - w oparciu o schemat omawia obieg węgla w przyrodzie.	- omawia rolę producentów, konsumentów i destruktorów w obiegu materii.	- uzasadnia, dlaczego mówimy, że energia przepływa przez ekosystem; - wyjaśnia, na czym polega równowaga ekosystemu.	- wyjaśnia pojęcia: produktywność ekosystemu, produkcja pierwotna i wtórna; - przedstawia ekosystemy o wysokiej i niskiej produktywności.
19. Tolerancja organizmu na czynniki środowiska (3.7)	- wymienia czynniki środowiska mające wpływ na życie organizmów; - wyjaśnia, co to jest nisza ekologiczna.	- wyjaśnia, na czym polega tolerancja ekologiczna organizmu; - omawia krzywą tolerancji ekologicznej.	- charakteryzuje stenobionty i eurybionty; - interpretuje wykresy tolerancji organizmów na różne czynniki środowiska.	- podaje przykłady gatunków wskaźnikowych i omawia ich praktyczne wykorzystanie.	- przeprowadza obserwacje wpływu stężenia soli w podłożu na kiełkowanie nasion rzeżuchy, formuluje i zapisuje wnioski z obserwacji.
20. Populacja (3.8)	- wyjaśnia, co to jest populacja, i podaje jej przykłady; - wymienia cechy populacji.	- opisuje cechy populacji: liczebność, zagęszczenie, rozrodność, śmiertelność; - wyjaśnia, co to jest struktura przestrzenna, wiekowa i płciowa populacji.	- omawia czynniki wpływające na liczebność populacji; - analizuje strukturę przestrzenną, wiekową oraz płciową populacji.	- porównuje piramidy wiekowe populacji: ustabilizowanej, rozwijającej się i wymierającej; - przeprowadza badanie struktury wiekowej populacji rzęsy wodnej.	- analizuje różne rodzaje krzywych przeżywania; - planuje badanie wpływu zagęszczenia osobników na tempo rozwoju rzeżuchy.
21. Powtórzenie wiadomości z działu 3. (Podsumowanie działu 3)	Wiadomości i umiejętności z lekcji 13–20.				
Dział 4. Ochrona środowiska i różnorodności biologicznej					
22. Człowiek korzysta z zasobów przyrody (4.1)	- wymienia zasoby przyrody wykorzystywane przez człowieka; - dokonuje podziału zasobów przyrody na odnawialne i nieodnawialne.	- wyjaśnia, w jaki sposób człowiek wykorzystuje nieodnawialne zasoby przyrody; - przedstawia charakterystykę odnawialnych zasobów przyrody.	- omawia konsekwencje niewłaściwej eksploatacji zasobów przyrody; - wyjaśnia, na czym polega zasada zrównoważonego rozwoju.	- uzasadnia konieczność racjonalnego gospodarowania zasobami przyrody; - przedstawia argumenty przemawiające za wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii.	- wyjaśnia, dlaczego zrównoważony rozwój jest konieczny dla naszej planety.
23. Różnorodność biologiczna (4.2)	- określa, co to jest różnorodność biologiczna; - podaje przykłady ekosystemów o największej różnorodności biologicznej.	- omawia przyczyny spadku różnorodności biologicznej w ekosystemach; - charakteryzuje ekosystemy o największej bioróżnorodności (lasy równikowe i rafy koralowe).	- podaje przykłady działalności człowieka, która służy i która zagraża różnorodności biologicznej; - wyjaśnia, co to jest skala porostowa i do czego jest wykorzystywana.	- uzasadnia, że użytkowanie ekosystemów przez człowieka prowadzi do zmniejszenia różnorodności biologicznej; - ocenia stopień zanieczyszczenia powietrza w swojej miejscowości za pomocą skali porostowej.	- omawia metody badania bioróżnorodności; - planuje i przeprowadza badanie bioróżnorodności w terenie.

Wymagania na ocenę					
Numer i temat lekcji	dopuszczającą	dostateczną	dobrą	bardzo dobrą	celującą
Uczeń:					
24. Ochrona przyrody (4.3)	<ul style="list-style-type: none"> - uzasadnia konieczność ochrony różnorodności biologicznej; - wymienia rodzaje ochrony przyrody w Polsce (obszarowa, gatunkowa, indywidualna). 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia formy ochrony przyrody w Polsce; - wyjaśnia, na czym polega ochrona ścisła i częściowa, czynna i bierna. 	<ul style="list-style-type: none"> - porównuje park narodowy i rezerwat przyrody; - planuje i przedstawia swoje działania na rzecz ochrony przyrody. 	<ul style="list-style-type: none"> - podaje przykłady form ochrony przyrody wprowadzonych w ramach międzynarodowych umów. 	<ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje wybrane parki narodowe w Polsce; - wyjaśnia, czym są banki materii biologicznej i w jakim celu się je tworzy.
25. Powtórzenie wiadomości z działu 4. (Podsumowanie działu 4)	Wiadomości i umiejętności z lekcji 22–24.				
Dział 5. Ćwiczenia terenowe i działania praktyczne					
26. Badanie ekosystemów w okolicy (5.1)	<ul style="list-style-type: none"> - obserwuje teren wokół szkoły; - określa, w jakim ekosystemie znajduje się obserwowany obszar; - wypisuje żywe i nieożywione elementy obserwowanego ekosystemu. 	<ul style="list-style-type: none"> - określa gatunki roślin zielnych, drzew, krzewów i bylin na wytyczonym obszarze; - określa gatunki zwierząt i grupy systematyczne, do których one należą. 	<ul style="list-style-type: none"> - określa liczebność, zagęszczenie i rozmieszczenie wybranego gatunku rośliny zielnej na wytyczonym polletku badawczym; - ocenia stopień różnorodności gatunkowej roślin i zwierząt na terenach wokół szkoły. 	<ul style="list-style-type: none"> - bada zagęszczenie populacji mszyc na wytyczonym obszarze; - opisuje zależności pokarmowe w biocenozie okolic szkoły. 	<ul style="list-style-type: none"> - opisuje zależności między biotopem a biocenozą badanego terenu.
27, 28. Twoje działania mają wpływ na przyrodę (5.2)	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, co to jest ślad węglowy i ślad wodny i w jaki sposób można je obliczyć. 	<ul style="list-style-type: none"> - oblicza swój ślad węglowy, którym obciąża środowisko; - oblicza swój ślad wodny, który zostawia w środowisku. 	<ul style="list-style-type: none"> - opracowuje i realizuje plan redukcji osobistego śladu węglowego; - opracowuje i realizuje plan redukcji osobistego śladu wodnego. 	<ul style="list-style-type: none"> - opracowuje i przedstawia projekt działań lokalnych służących racjonalnemu gospodarowaniu zasobami przyrody. 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, czego dotyczy Dzień Długu Ekologicznego; - wykonuje prezentację na temat śladu węglowego i śladu wodnego.